

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансового менеджменту та фондового ринку

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності **072 Фінанси, банківська справа та страхування**
за магістерською програмою професійного спрямування
Фінансовий та страховий менеджмент

на тему: **«УПРАВЛІННЯ ЗАЛУЧЕНИМИ РЕСУРСАМИ
ФІНАНСОВОЇ УСТАНОВИ»**

Виконавець:
студент ЦЗВФН

Бурлаку Василь Леонідович

/підпис/

Науковий керівник:
к.е.н., доцент _____

Іоргачова Марія Іванівна

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Економічна ситуація в країні та в банківській системі, що спостерігається в останні роки, вимагає підвищення ефективності управління залученими ресурсами банку. Поширення та розвиток сучасних технології та методології управління за видами банківської діяльності дають можливість підвищити ефективність функціонування банківської системи в цілому та через це сприяти сталому економічному розвитку відтворювальних систем в економіці країни.

Тенденції сучасних фінансових відносин на фінансовому ринку щодо формування попиту та пропозиції на залучені ресурси є результатом конкурентної взаємодії комерційних банків в банківській системі України і загального фінансового стану юридичних і фізичних осіб в Україні, який формує їх схильність до пропозиції тимчасового збереження тимчасово вільних коштів в банківській системі.

Наявність достатніх джерел фінансових ресурсів є основою ефективного функціонування банківської системи будь-якої країни. В багатьох країнах за рахунок залучення заощаджень населення відбувається формування ресурсної бази банків. Саме від умов та засобів її формування залежать такі важливі показники діяльності банків як рентабельність та ліквідність, тому проблема формування та ефективного використання ресурсної бази банків залишається актуальною і вимагає подальшого дослідження.

На вирішення проблем оптимального управління залученими ресурсами комерційних банків спрямовані дослідження, викладені в наукових працях наступних авторів: Азаренкова Г.М., Васюренко О.В., Герасимович А.М., Жуков Е.Ф., Коцовська Р.Н., Ричаківська В.І., Мороз А.М., Українська Л.О., Савлук М.І., Панова Г.С., Примостка Л.О., Пуховкіна М.Ф., Спіцин І.О., Спіцин Я.О., Шевченко Р.І.

Подальші проведення досліджень є актуальними не тільки для оцінки стану та перспектив динамічного розвитку комерційних банків, а також для визначення методичних підходів до управління залученими ресурсами (пасивами), що викликано необхідністю впровадження методології комплексного аналізу ефективності діяльності комерційних банків як на внутрішньому мікросередовищі, так і при порівняльному аналізі їх рейтингу у банківській системі України – макросередовищі.

Метою дослідження є дослідження теоретичних основ і розробці практичних рекомендацій щодо розвитку системи забезпечення управління залученими ресурсами фінансових установ на прикладі комерційних банків.

Завдання дослідження:

- визначити сутність та джерела формування ресурсної бази банків;
- визначити склад факторів, що впливають на можливості банку залучати ресурси з депозитних джерел;
- розкрити механізм залучення депозитних ресурсів;

- визначити організаційне та інформаційне забезпечення управління залученими ресурсами банку;
- охарактеризувати фінансовий стан ПАТ КБ «Приватбанк»;
- провести аналіз депозитного портфелю ПАТ КБ «Приватбанк»;
- проаналізувати механізм управління залученими ресурсами в ПАТ КБ «Приватбанк»
- надати рекомендації щодо підвищення ефективності механізму формування залучених ресурсів комерційного банку.

Об'єктом дослідження виступає процес управління залученими ресурсами фінансової установи на прикладі комерційного банку.

Предметом дослідження є теоретичні та практичні основи формування залучених фінансових ресурсів комерційного банку.

Методи дослідження. При написанні кваліфікаційної роботи магістра були використані наступні методи: метод економічного аналізу (при дослідженні факторів впливу на формування ресурсної бази банку, оцінці динаміки та структури депозитного портфелю ПАТ КБ «Приватбанк»); метод угруповань (при дослідженні питання класифікації депозитів); реферативний (при огляді та підборі літературних джерел); аналізу та синтезу; індукції та дедукції; порівняння; табличний (для аналізу та узагальнення даних); графічний (для унаочнення даних).

Інформаційною базою дослідження послужили теоретичні положення економічної науки, праці українських та зарубіжних вчених з питань депозитної діяльності банків. Основні положення роботи, висновки та пропозиції базуються на використанні й узагальненні даних матеріалів НБУ, періодичних видань, мережі інтернет, фінансової звітності та внутрішньобанківських документів ПАТ КБ «Приватбанк».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи становить 84 сторінки, включаючи 15 таблиць, 9 рисунків, 3 додатка і список використаної літератури із 52 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«Теоретичні основи управління залученими ресурсами фінансової установи (на прикладі комерційного банку)»** розглядаються теоретичні основи управління залученими ресурсами фінансових установ на прикладі комерційних банків. Основну увагу приділяється сутності та видам залучених ресурсів комерційного банку та огляду організаційного та інформаційного забезпечення управління залученими ресурсами комерційних банків.

У другому розділі **«Управління залученими фінансовими ресурсами в комерційному банку ПАТ КБ «Приватбанк»»** розглянута загальна характеристика ПАТ КБ «Приватбанк», проведена оцінка фінансової діяльності ПАТ КБ «Приватбанк», проаналізовані залучені

ресурси банку та показники, що характеризують ефективність їх використання ПАТ КБ «Приватбанк». Розглянуто механізм управління залученням ресурсів з депозитних джерел у ПАТ КБ «Приватбанк».

У третьому розділі *«Удосконалення управління залученими ресурсами фінансової установи (на прикладі комерційного банку ПАТ КБ «Приватбанк»)»* представлені напрямки вдосконалення політики банку щодо залучення фінансових ресурсів, розглянута методика оцінки конкурентоспроможності депозитних продуктів у ПАТ КБ «Приватбанк». Розроблені пропозиції представляють практичний інтерес для банку та прийнятні для впровадження у його подальшій діяльності.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження, можна стверджувати, що залучені ресурси банку - це сукупність тимчасово вільних, залучених банком коштів юридичних і фізичних осіб (залишки на поточних рахунках, кошти на строкових (депозитних) рахунках), які використовуються для здійснення банківської діяльності та підтримання ліквідності.

Для диверсифікації власного депозитного портфеля, банки залучають різні види депозитних ресурсів. Класифікація депозитів (вкладів) проводиться за різноманітними ознаками, такими як: вид і статус вкладників; валюта депозиту (вкладу); термін залучення; вид депозитних ставок проценту; особливості нарахування і сплати процентів по депозиту (вкладу).

Формування банком ресурсів проходить під впливом зовнішніх і внутрішніх факторів. Дослідження, проведені в роботі, дозволяють виділити основні важелі впливу на динаміку змін структури залучених ресурсів банку, а саме: стан зовнішнього середовища, очікування інфляції, ступінь довіри клієнтів до банківської установи, обсяг вільних грошових коштів та зацікавленість населення у їх капіталізації, пропонований спектр депозитних продуктів та безпосередньо доходи населення.

Для досягнення необхідної структури, рівня та обсягів витрат за депозитними ресурсами банки використовують цінові і нецінові методи управління залученням коштів.

Банки можуть заохочувати вкладників шляхом нарахування й сплати простих і складних процентів. Нецінові методи управління залученими коштами банку базуються на використанні різноманітних прийомів заохочення клієнтів, які безпосередньо не пов'язані зі зміною рівня депозитних ставок. До таких прийомів належить реклама, поліпшений рівень обслуговування, розширення сектору пропонованих банком послуг та рахунків, комплексне обслуговування, види безкоштовних послуг тощо.

Надаючи загальну характеристику ПАТ КБ «Приватбанк» ми можемо сказати насамперед, що банк здійснює свою діяльність в межах наданих Національним банком ліцензій та дозволів і надає клієнтам великий спектр банківських послуг. Види діяльності, які здійснює банк відповідають Статуту

банку. Предметом діяльності Банку є виконання банківських та інших операцій, згідно з наданими Національним банком України ліцензіями та дозволами.

Банк здійснює свою діяльність відповідно до ліцензії Національного банку України (НБУ) з березня 1992 року. Станом на 31 грудня 2018 року Банк має 30 філій і 2213 відділень в Україні та філію на Кіпрі. Найбільшим акціонером ПАТ КБ «Приватбанк» є держава, яка володіє 100% акцій банку.

Протягом аналізованого періоду діяльності банку (2014-2018 рр.), ПАТ КБ «Приватбанк» зберігав своє становище на банківському ринку України, де стабільна позиція надійності, зваженого прийняття ризиків вигідно виділяла його серед конкурентів.

За даний період зобов'язання банку, в тому числі їх складові, мають тенденцію до збільшення. Найбільшу питому вагу в структурі зобов'язань складають кошти клієнтів - 231055 млн грн., або 93,70% станом на 1 січня 2019 року.

У структурі зобов'язань банку переважають строкові депозити (питома вага складала у 2018 році – 52,46%). Це свідчить про те, що банк продовжує свій напрям в депозитній політиці, щоб залучати кошти клієнтів на довгострокову перспективу, пропонуючи вигідні проценти, бо саме, строкові вклади є «дорогими» для банків.

Для реалізації депозитної політики ПАТ КБ «Приватбанк» пропонує різноманітні депозитні продукти для фізичних та юридичних осіб. ПАТ КБ «Приватбанк» має широкий продуктовий ряд депозитних послуг, що включає стандартні, накопичувальні, спеціальні вклади та вклади до запитання.

Зростання обсягів депозитів свідчить про відновлення довіри до банківської системи. З метою вдосконалення депозитної політики та підвищення довіри до банківської системи необхідно стабілізувати та поліпшити економічну й політичну ситуацію в країні, підсилити стимулювання стабільного і тривалого зберігання заощаджень, а також банкам важливо брати до уваги зростання і диференціацію доходів населення, підвищувати якість обслуговування клієнтів та виходити на ринок із більш гнучкими депозитними продуктами.

Ефективна реалізація депозитної політики вкрай важлива для банківських установ, оскільки сприяє вдосконаленню банківської діяльності в процесі залучення грошових коштів та збереженню їх конкурентних переваг.

Основними суб'єктами системи управління залученням ресурсів банку з депозитних джерел ПАТ КБ «Приватбанк» є департамент депозитних операцій і департамент маркетингу. Механізм управління залученням ресурсів банку з депозитних джерел передбачає його планування, аналіз та контроль. Стратегічним планом банку є депозитна політика, яку визначає спостережна рада банку. У процесі розробки механізму депозитної політики банку беруть участь різні структурні підрозділи, зокрема відділ маркетингу, менеджменту, обліково-операційний відділ, депозитний відділ.

Для досягнення необхідної структури, рівня та обсягів витрат за депозитними ресурсами ПАТ КБ «Приватбанк» використовує цінові і нецінові методи управління залученням коштів.

При використанні нецінових методів банк віддає перевагу медіа-рекламі, до якої відноситься реклама в ЗМІ (пресі, телебаченні, радіо тощо), а також реклама в транспорті та на вулицях.

Динамічність ринку банківських послуг та загострення конкуренції на ньому змусили банки вести пошук додаткових шляхів отримання конкурентних переваг. Цінові характеристики депозитних продуктів не являються головним критерієм при виборі клієнтом банку обслуговування, значно посилилася роль якості обслуговування в банківській установі.

Тому актуальним на сьогодні для банків є проведення аналізу рівня конкурентоспроможності банківських послуг, які надаються саме фізичним особам. Виходячи з цього, особливої актуальності набуває визначення оптимального співвідношення цінових та нецінових факторів, які визначають рівень конкурентоспроможності окремих банківських продуктів.

Конкурентоспроможність банківського продукту запропоновано визначати як відносний динамічний показник, що дозволяє оцінити співвідношення його якісних та вартісних характеристик порівняно з продуктами-конкурентами та визначити на цій основі фактичний рівень конкурентоспроможності.

Для підвищенні ефективності механізму забезпечення конкурентоспроможності депозитних продуктів пропонуємо зосередити увагу на внутрішніх факторах, оскільки лише вони чутливі до управлінського впливу і саме на них зосереджуються заходи по забезпеченню планового рівня конкурентоспроможності депозитного продукту.

Таким чином, виділення напрямів роботи щодо удосконалення формування залучених ресурсів, сприятимуть відновленню довіри вкладників до банківських установ, залученню більших обсягів ресурсів, подоланню наслідків економічної кризи та підвищенню ефективності, як самого банку, так і банківської системи країни в цілому.

АНОТАЦІЯ

Бурлаку В. Л. «Управління залученими ресурсами фінансової установи»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «072

Фінанси, банківська справа та страхування» за магістерською програмою

«Фінансовий та страховий менеджмент»

Одеський національний економічний університет

м. Одеса, 2019 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єктом виступає процес управління залученими ресурсами фінансової установи на прикладі комерційного банку. Предметом є теоретичні та практичні основи формування залучених фінансових ресурсів комерційного банку

У роботі розглядаються теоретичні та практичні аспекти управління залученими ресурсами фінансової установи (на прикладі комерційного банку).

Проведено аналіз фінансової діяльності банку та визначена позиція банку на ринку фінансових послуг. Досліджені особливості управління залученими ресурсами банку та проведено оцінку ефективності формування фінансових ресурсів в ПАТ КБ «Приватбанк».

Визначені основні напрямки удосконалення механізму управління залученими ресурсами комерційних банків.

Ключові слова: Фінансова установа, комерційний банк, фінансові ресурси, депозитні ресурси, депозити, депозитна політика, залучені ресурси, клієнтська база.

ANNOTATION

Burlaku V.L. «Management of attracted resources of a financial institution»

Thesis for Master degree in specialty **072 Finance, Banking and Insurance**

under the program **«Financial and Insurance Management»**

Odessa National Economics University – Odessa, 2019.

The Master's qualification work consists of three sections. The object is the process of managing the attracted resources of a financial institution as an example of a commercial bank. The subject is the theoretical and practical basis for the formation of attracted financial resources of a commercial bank

The paper deals with theoretical and practical aspects of managing the resources of a financial institution (as an example of a commercial bank).

The analysis of the financial activity of the bank is conducted and the position of the bank in the financial services market is determined. The peculiarities of managing the attracted resources of the bank are investigated and the efficiency of financial resources formation in PJSC CB «Privatbank» is evaluated.

The main directions of improvement of the mechanism of management of attracted resources of commercial banks are determined.

Key words: Financial institution, commercial bank, financial resources, deposit resources, deposits, deposit policy, attracted resources, customer base